

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2009-01-26

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, justitierådet Marianne Lundius och regeringsrådet Karin Almgren.

Ökade möjligheter till skatteanstånd

Enligt en lagrådsremiss den 22 januari 2009 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Nils-Fredrik Carlsson.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Beredningen av regeringens ärende

Remissen innehåller ett förslag till en ny lag om anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall. I lagförslaget finns flera nyheter i förhållande till de nuvarande anståndsreglerna i skattebetalningslagen (1997:483). En skiljaktighet är att en ansökan om anstånd vanligtvis ska beviljas, och en annan olikhet är att den som beviljats anstånd ska betala en anståndsavgift utöver kostnadsräntan. Trots att det är fråga om att använda anståndsinstitutet i ett nytt syfte har beredningen av ärendet varit bristfällig. Den har således inskränkt sig till att

under hand (dvs. huvudsakligen genom telefonsamtal) inhämta Skatteverkets synpunkter. Förslaget har dock sänts över till Skatteverket för s.k. delning. Något skriftligt beredningsunderlag som Lagrådet kunnat ta del av finns inte.

I normalfallet skulle Lagrådet inte ha accepterat det sätt varpå lagförslaget beretts. Enligt konstitutionell praxis är det ett grundläggande krav att ett skriftligt remissförfarande genomförts (märk Konstitutionsutskottets betänkande 1999/2000:KU10 s. 24). Förslaget kan således inte anses ha beretts genom någon form av godtagbart remissförfarande. Lagförslaget är emellertid inte avsett att ingå i en reglering som gäller under normala finansiella förhållanden. Syftet är att den föreslagna lagen ska bidra till att motverka de negativa effekterna av den rådande finansiella krisen och därför endast under en begränsad period vara tillämplig på anstånd med inbetalning av skatt.

Frågan är om den beredning som remissens förslag genomgått kan anses förenlig med regeringsformens regler i 7 kap. om regeringsarbetet. Enligt 7 kap. 2 § regeringsformen ska vid beredningen av regeringsärenden behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter. Vidare föreskrivs att i den omfattning som behövs tillfälle ska lämnas sammanslutningar och enskilda att yttra sig. Det kan noteras att bestämmelserna i regeringsformen inte innehåller som ett särskilt krav att upplysningar och yttranden ska vara skriftliga. Vidare åsyftar regeln i första meningen sådana upplysningar och yttranden som är behövliga i ett ärende. I det aktuella ärendet kan antas att regeringen redan införskaffat den information om den rådande finanskrisen som funnits tillgänglig och som kunnat läggas till grund för lagförslaget. Något behov av ytterligare upplysningar och yttranden skulle således inte ha funnits.

Vad gäller den lagtekniska konstruktionen kan man vidare bygga på de nuvarande anståndsreglerna i skattebetalningslagen. Mot denna bakgrund kan den beredning som föregått lagförslaget, om än den varit uppseendeväckande knapphändig, inte anses stå i strid med regeringsformens regler om beredning av regeringsärenden. På grund härav och med hänsyn till ärendets brådskande karaktär och samhällliga betydelse menar Lagrådet att lagförslaget efter de justeringar som nedan påpekas bör kunna läggas till grund för fortsatta lagstiftningsåtgärder.

1 §

Enligt första stycket får anstånd beviljas med inbetalning av bl.a. sådan skatt som avses i 10 kap. 17 § första stycket 3 skattebetalningslagen. Denna punkt reglerar vilka uppgifter om skatteavdrag som en skattedeclaration ska innehålla. Vilken skatt som åsyftas kan inte utläsas av punkten. Enligt Lagrådets mening skulle stycket vinna i tydlighet med följande formulering:

Skatteverket får efter ansökan i andra fall än som avses i 17 kap. 1–7 §§ skattebetalningslagen (1997:483) bevilja anstånd med inbetalning av sådant skatteavdrag som avses i 10 kap. 17 § första stycket 3 skattebetalningslagen och sådana arbetsgivaravgifter som avses i 10 kap. 17 § första stycket 4 samma lag och som gäller redovisningsperioderna februari – december 2009.

2 §

Enligt remissförslaget får anstånd medges endast om inte särskilda skäl talar emot det. Ordet ”endast” avser förmodligen att understryka att utgångspunkten är att anstånd ska beviljas och att det krävs särskilda skäl för att avslå en ansökan om anstånd. ”Får” tillsammans med ”endast” och en negation gör emellertid paragrafen svårläst. Lagrådet förordar därför att ”får” ersätts med ”ska” och att ”endast”

utgår. Vidare bör ordbruket vara konsekvent i lagen. Ordet "medges" bör därför bytas ut mot "beviljas" (jfr 1, 4 och 5 §§). Paragrafen skulle med dessa ändringar få följande lydelse:

Anstånd enligt 1 § ska beviljas om inte särskilda skäl talar emot det.

4 §

Paragrafen ska ge uttryck för att den som beviljats anstånd enligt denna lag ska betala samma kostnadsränta som gäller för den som beviljats anstånd enligt skattebetalningslagen. Detta kommer till klarare uttryck om paragrafen får följande lydelse:

Den som har beviljats anstånd enligt 1 § ska betala kostnadsränta som enligt 19 kap. 6 § första stycket skattebetalningslagen (1997:483) gäller vid anstånd.

5 §

Enligt paragrafens tredje stycke ska anståndsavgiften vid tillämpning av inkomstskattelagen (1999:1229) behandlas som ränta på skatt enligt 19 kap. 6 § skattebetalningslagen. Sistnämnda paragraf innehåller emellertid räntebestämmelser. Orden "på skatt" bör därför slopas.

7 §

För att det klart ska framgå att det är betalningen av skatt som omfattas av anståndet föreslås följande lydelse:

Bestämmelserna i skattebetalningslagen (1997:483) om debitering av skatt samt om betalning av skatt som omfattats av anstånd gäller också när anstånd har beviljats med stöd av denna lag.

9 §

Enligt remissförslaget ska Skatteverkets beslut enligt lagen omprövas och överklagas enligt bestämmelserna i 21 och 22 kap. skattebetalningslagen.

Av 21 kap. 4 § skattebetalningslagen framgår att en skattskyldig kan begära omprövning senast sjätte året efter utgången av det kalenderår under vilket beskattningsåret har gått ut. I 21 kap. 5 § skattebetalningslagen finns dock för vissa typer av beslut, bl.a. anstånd med inbetalning av skatt, en omprövningsperiod om två månader. På motsvarande sätt finns i 22 kap. 3 § en huvudregel om att beslut får överklagas inom sex år efter utgången av det kalenderår under vilket beskattningsåret har gått ut och i 22 kap. 4 § en kortare överklagandefrist för bl.a. anstånd med inbetalning av skatt. Vidare framgår av 22 kap. 11 § 5 att överklagande av beslut av länsrätt i fråga om anstånd med inbetalning av skatt får prövas av kammarrätt endast om den har meddelat prövningstillstånd.

De nu redovisade bestämmelserna innebär således att beslut om anstånd enligt den föreslagna lagen kan omprövas och överklagas inom två månader och att det vid överklagande av länsrätts beslut i fråga om sådana beslut krävs prövningstillstånd för prövning av kammarrätt. Beslut om ränta och beslut om anståndsavgift kommer däremot att kunna omprövas och överklagas inom en sexårsperiod och inte omfattas av något krav på prövningstillstånd för prövning i kammarrätt. Denna konsekvens av gällande omprövnings- och överklagandebestämmelser bör beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.